

Nr 426.

Av herrar **Kempe** och **Persson** i Landafors, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 142, angående anslag för budgetåret 1946/47 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 142 föreslås en höjning av statsunderstödet till de kommunala gymnasierna i Arvika och Söderhamn från tidigare 6 000 till 15 000 kronor.

Såväl Arvika som Söderhamn ha sedan många år tillbaka gjort framställningar om upprättandet av statliga gymnasier. Senast i fjol upprepades kraven. Stadsfullmäktige i Arvika ha i en skrivelse dagtecknad den 16 juni 1945 gjort framställning om inrättandet av ett statligt gymnasium i staden och därvid hemställt, att gymnasiet måtte utrustas med både latin- och reallinje. Ur skrivelsen (vilken till en del återgivits i propositionen) återge vi följande:

»Arvika har en folkmängd av omkring 14 500 invånare och utgör ett centrum för västra Värmland. Avståndet till närmaste gymnasiestad, Karlstad, är 68 km. Gymnasiets lärjungeområde innesluter en folkmängd av omkring 60 000 invånare. Underlaget för gymnasiet utgöres främst av stadens samrealskola och kommunala mellanskolan i Årjäng samt delvis av samrealskolorna i Sunne och Torsby. Tillströmningen till första ringen av ett 3-årigt eller 4-årigt gymnasium kan för närvarande beräknas uppgå sammanlagt till omkring 25 elever.

I staden finnes en samrealskola med såväl 5-årig som 4-årig linje. Skolan, som för närvarande har närmare 400 elever, hör till landets största samrealskolor. Elevantalet i det kommunala gymnasiet uppgick höstterminen 1945 till 73. Stadens egna kostnader för ifrågavarande gymnasium uppges för åren 1936—1944 ha uppgått till 240 800 kr.»

Stadsfullmäktige i Söderhamn ha i en skrivelse dagtecknad den 6 september 1945 förnyat sin framställning. I skrivelsen framhålles följande:

»I staden finnes för närvarande — förutom det kommunala gymnasiet med ett lärjungeantal av omkring 75 elever — en samrealskola med omkring 350 elever samt en kommunal flickskola med omkring 130 elever. Stadens kostnader för det kommunala gymnasiet uppges för åren 1913—1944 ha uppgått till omkring 800 000 kr.

Staden har en folkmängd av omkring 10 000 invånare samt är en centralpunkt för träindustrin och en betydande handelsort. Avstånden till närmaste gymnasiestäder, Gävle och Hudiksvall, äro 84 km, respektive 61 km. Gym-

nasiets lärjungeområde innesluter en folkmängd av omkring 85 000 invånare. Underlaget för gymnasiet utgöres främst av stadens samrealskola och kommunala flickskolan samt delvis av samrealskolorna i Bollnäs och Ljusdal samt högre folkskolan i Edsbyn. Tillströmningen till första ringen av endera gymnasielinjen kan för närvarande beräknas uppgå till 25 à 30 elever. Kostnaderna för gymnasiets upprättande beräknas första året till i runt tal 29 000 kronor och vid fullt utbyggd organisation till omkring 98 000 kr.»

Redan år 1940 hade en speciell sakkunnig förordat upprättandet av statliga gymnasier i bland annat Arvika och Söderhamn. Skolöverstyrelsen anser att starka skäl tala för statliga gymnasier i dessa båda städer. Departementschefen är också mycket positivt inställd och framhåller i sitt yttrande bland annat följande:

»Beträffande Arvika och Söderhamn må därtill erinras, att dessa städer — Arvika sedan 1936 och Söderhamn sedan år 1913 — upprätthållit kommunala gymnasier: för dessa städers vidkommande utgör nämnda omständighet ett ytterligare motiv för inrättande av statliga gymnasier, som icke får förbises...»

I fortsättningen framhåller departementschefen: »I skolfrågans nuvarande läge anser jag mig dock icke böra medverka till den ifrågasatta utbyggnaden av en organisation, som måhända står inför en omdaning, vars förverkligande skulle försvåras av en sådan utbyggnad. Jag ser mig därför icke för närvarande i stånd att tillstyrka ifrågavarande framställningar. Emellertid vill jag uttala en förhoppning om att frågan om en blivande skolreform snart skall ha kommit i ett sådant läge, att spörsmålet om fortsatt utbyggande av läroverksorganisationen med statliga gymnasier på nämnda orter skall kunna upptagas till förnyat övervägande.»

I vilken mån skolutredningens kommande förslag kommer att ändra gymnasieorganisationen kan vara svårt att förutse, men hur resultatet än blir så kan väl ett förstatligande av dessa gymnasier icke verka föregripande, ty om det finnes två eller tre statliga gymnasier mer då skolutredningen är färdig med sina förslag, så torde inte detta på något sätt kunna försvåra genomförandet av skolutredningens förslag. I övrigt kommer väl skolutredningen att i perspektivet ha frågan om ett förstatligande av hela skolväsendet. Under sådana förhållanden anse vi det inte föreligga tillräckligt bärande skäl för ett ytterligare uppskov i fråga om förstatligande av de kommunala gymnasierna i Arvika och Söderhamn.

Med stöd av vad som här ovan anförts föreslå vi,

att riksdagen för sin del måtte besluta att de kommunala gymnasierna i Söderhamn och Arvika skola förstatligas.

Stockholm den 20 mars 1945.

Gösta Kempe.

O. F. Persson.